

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 13, ze zm.) uznanie za rezerwat przyrody obszarów następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Rodzaje, typy i podtypy rezerwatów przyrody określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. z 2005 r. Nr 60, poz. 533)

Rezerwat przyrody „Kalinik” położony jest w województwie lubelskim, w powiecie bialskim, na terenie gminy Janów Podlaski. Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Kondrackiego (2018) obszar w całości zlokalizowany jest w granicach mezoregionu Podlaski Przełom Bugu, należącym do makroregionu Nizina Południowopodlaska, wchodzącym w skład podprowincji Niziny Środkowopolskie, prowincji Niż Środkowoeuropejski, megaregionu Pozaalpejska Europa Środkowa.

Zgodnie z regionalizacją geobotaniczną wg J. M. Matuszkiewicza (2008), obszar leży w Podprowincji Środkowoeuropejskiej Właściwej, Dziale Mazowiecko-Poleskim (E.), Poddziale Mazowieckim (E.), Krainie Południowomazowiecko-Podlaskiej (E.3.), Podkrajnie Południowopodlaskiej (E.3c.), Okręgu Wysoczyzny Siedleckiej ((E.3c.10.), Podokręgu Doliny Bugu „ujście Krzny - Granne” (E.3c.10.d).

Inicjatywa powołania rezerwatu „Kalinik” znajduje źródło w staraniach prof. Floriana Świąsa, pod którego kierownictwem, na zlecenie Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu”, w 1999 roku przygotowana została dokumentacja przyrodniczo-naukowa projektowanego rezerwatu przyrody „Kalinik”. Opracowanie powstało przy współpracy dra Tadeusza Grądziela, prof. dra hab. Józefa Pomiana oraz mgra Krzysztofa Pałki.

Obiekt położony jest bezpośrednio nad rzeką Bug, na wschód od miejscowości Bubel Stary i Gnojno. Historycznie na terenie rezerwatu funkcjonowały trzy niewielkie miejscowości: Kalinik (stąd nazwa), Kąty i Pańszczyzna. Rezerwat obejmuje fragment doliny rzeki Bug, na którym wyraźnie zaznaczają się geomorfologiczne formy akumulacyjnej i denudacyjnej działalności rzecznej, z widoczną terasą plażową, wałami brzegowymi, niższą i wyższą terasą zalewową oraz starszymi i młodszymi starorzeczami.

Szczególną wartość posiadają źródła wypływające spod podciętych zboczy terasów zalewowych. Swoistym ewenementem jest źródło położone na płaskiej, niższej terasie zalewowej, powstałe w wyniku odwiertowego przebicia górnej nieprzepuszczalnej warstwy mułowej pod którą zalega obfity poziom wód gruntowych. Funkcjonuje ono na zasadzie lokalnej „studni artezyjskiej”.

Szata roślinna rezerwatu jest szczególnie interesująca i bogato zróżnicowana. W 1999 roku stwierdzono 447 gatunków. W rezerwacie występują zbiorowiska wodne, bagienne, łąkowe, kserotermiczne, muraw napiaskowych oraz leśne i zaroślowe, w obrębie których zidentyfikowano 21 zespołów. Przestrzennie najszerszej rozpowszechnione są murawy napiaskowe oraz zbiorowiska wodne i bagienne. Typowe łągi zachowały się tylko fragmentarycznie i w krajobrazie rezerwatu nie odgrywają większej roli. Na obecny krajobraz rezerwatu istotny wpływ mają procesy sukcesji.

Do najcenniejszych gatunków roślin należą: grązel żółty *Nuphar lutea*, kruszczyk błotny *Epipactis palustris*, kukułka plamista *Orchis maculata*, goździk kosmaty *Dianthus armeria*, centuria pospolita, *Centaureum erythraea*, kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*, krwawnik kichawiec *Achillea ptarmica*, wilczomlec błotny *Euphorbia palustris*, koniczyna pagórkowa *Trifolium montanum*, konitrut błotny *Gratiola officinalis*, jaskier wielki *Ranunculus lingua*.

Spośród zwierząt na uwagę zasługuje bogata awifauna. Przed kilkunastoma laty potwierdzono obecność 98 taksonów, w tym co najmniej 51 lęgowych. Bogata jest także fauna motyli (zidentyfikowano obecność 46 gatunków motyli dziennych).

Różnorodność gatunkowa i mozaika siedlisk rezerwatu, w połączeniu z obecnością typowych form geomorfologicznych dla doliny Bugu, wskazuje na istotne walory krajobrazowe rezerwatu „Kalinik”. Poprzez krajobraz należy rozumieć postrzeganą przez ludzi przestrzeń, zawierającą elementy przyrodnicze lub wytwory cywilizacji, ukształtowaną w wyniku działania czynników naturalnych lub działalności człowieka.

Zgodnie z ewidencją gruntów i budynków powiatu bialskiego, rezerwat przyrody „Kalinik” swoim zasięgiem obejmuje fragmenty działek ewidencyjnych o numerach: 190 (obręb ewidencyjny Stary Bubel) oraz 87/1 i 87/2 (obręb ewidencyjny Bubel Łukowiska), położonych w graniach gminy Janów Podlaski. Z rezerwatu wyłączono fragmenty położone w ok. 20-metrowym pasie od rzeki ze względu na obecną infrastrukturę związaną z ochroną granicy. Całość gruntów rezerwatu należy do Skarbu Państwa. Działki 190 i 87/2 są

administrowane przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Lublinie, natomiast działka 87/1 pozostaje w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – Nadleśnictwa Biała Podlaska (oddział 7C-a, leśnictwo Konstantynów wg Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Biała Podlaska na lata 2024-2033).

Celem ochrony rezerwatu „Kalinik” jest zachowanie mozaikowego krajobrazu doliny Bugu, na który składają się różnorodne siedliska oraz formy geomorfologiczne. Nadzór nad przedmiotowym rezerwatem będzie sprawował Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie.

Rezerwat położony jest na terenie Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu” oraz w obszarach Natura 2000: Dolina Dolnego Bugu PLB140001 oraz Ostoja Nadbużańska PLH140011.

Projekt zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Kalinik” został poddany konsultacjom społecznym, które rozpoczęły się 3 lutego 2026 roku. Obwieszczenie o przygotowaniu projektu zarządzenia zostało upublicznione na tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie oraz Urzędu Miejskiego w Janowie Podlaskim. Ponadto projekt zarządzenia został opublikowany na stornie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie. W trakcie trwania konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi.

Projekt zarządzenia został przedłożony do zaopiniowania Regionalnej Radzie Ochrony Przyrody. Rada na posiedzeniu w dniu 5 lutego 2026 roku, pozytywnie zaopiniowała projekt zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Kalinik”.

Projekt niniejszego aktu prawa miejscowego, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 roku o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 428), został uzgodniony przez Wojewodę Lubelskiego, pismem z dnia 20 marca 2026 roku, znak: PN-I.0521.15.2026.